

Rusne rahvusvahelise koostöölepingu sõlmimisest

Kuna koostöölepingu lõplik variant sai läbiarutatud 13.06. Rusne villas, siis edasiselt sobiks kasutada nime „Rusne leping“

Rahvusvahelise koostööprojekti “MULTIFUNCTIONAL SUSTAINABLE TOURISM ENTREPRENEURSHIP JOINT DEVELOPMENT“ (Multifunktsionaalse säästva turismi ettevõtluse ühine arendamine) eellugu sai Põhja- Harju Koostöökogule alguse sellest, et Arenduskoja tegevjuht Heiki Vuntus kutsus meid ühinema nende jaoks juba selle teemalise jätkuprojektiga. Esimene saamalaadne, lühinimega „Säästva turismi arendamine“ on neil Leader tegevusgrupid Sloveeniast, Portugalist (üks partner Põhja-Portugalis ning teine Madeira saarel asuvate rahvusparkide aladel), Lätis (üks partner Gauja, teine Kuramaal asuvate rahvusparkide aladel) ning Eestis Rohelise Jõemaa Koostöökogu ning Kodukant Läänemaa.

Sõitsime siis ühiselt loodetava Leedu partneriga kohtuma. Sihtkohaks oli Silute piirkonnas tegutsev tegevusgrupp Asociacija „Lamatos zeme, mille tegevus haarab ka riikliku looduskaitseala „Rusne“. Alustasime ühissõitu Tapalt. Kogusin siis eelnevalt siitpoolt rahva kokku - Viimsist sai autosse kutsutud selle r/v projekti nõustaja Katrin Suursoo, Loo külast meie tegevjuht Margit Pärtel ja Kiiult Arenduskoja juhatuse esimees, Kuusalu vallavanem Urmas Kirts. Tapal ootas meid juhtpartneri Arenduskoja, ehk peremeeste buss noobli juhi Kaspariga ning salongi astusid nende tegevjuht Heiki Vuntus ning projekti konsultant Sirje Kuusik, seejärel meie. Sõit läks lahti Torisse, kus Roheline Jõemaa juhatuse liige Aino Viinapuu ja projektijuht Annika Parm meiega ühinesid. Bussis algatas Sirje Kuusik kohe elavat arutelu, mille käigus tutvusime üksikasjalikult projekti täiendustega ja selles ettenähtud tegevustega, eelarvega, osalejate õiguste ja kohustuste jms. Bussisõidu ajal sai arutatud ka üldisemaid Leader lähenemisega seonduvaid küsimusi, samuti tutvusime omavahel, sest uus ühisprojekt toob kaasa palju sündmusi nii siseriiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Meie sihtpunkt oli Rusne saarel asuv Rusne villa, kusjuures viimane ca 12 km teelõik saarel oli muljetavaldav! Oleksime kui sattunud nõukaaegsele lautade vahelisel porisele teele. Tegelikult oli see übersõit, kuna üle soise maastikuala viiva silla tee oli remondis.

Mõningad faktid Leedumaast ja selle riigi suurimast saarest.

Leedu on oma territooriumilt Baltimaade suurim – 65 300 km², kuigi vaid 711 km² suurem Lätimaast, aga tervelt 20 073 km² suurem Eestimaast! Leedu rannajoon on 90 km pikk, naabrite piirid on: Lätiga 588 km, Valgevenega 660 km, Poolaga 103 km ja Venemaaga (Kaliningradi oblast) 273 km. Geograafiast veel niipalju, et Prantsusmaa Rahvuslik Geograafia Instituut määras 1989 aastal, et Euroopa keskpunkt asub Leedus, on registreeritud Guinnessi rekordite raamatus ja on Vilniusest veidi põhja poole Utenasse suunduva tee ääres ja sinna on püstitatud sihvakas sammas.

Leedu rahvastik on 2,8 miljonit, seega üle kahe korra rohkem kui Eestis, märkimisväärne on aga see, et leedulasi on tervelt 86,9 %, poolakaid 5,6 %, venelasi 4,6% ja valgevenelasi 1,3 %. Leedu keel on Indo-Euroopa keel, mis on Euroopa vanimaid.

Rusne saar asub Nemunase jõe deltas. Nemunas saab alguse Valgevenest, kusjuures meile „topiti“ V klassi geograafiatunnis pähe, et see on Zapadnaja Dvinaa (Lääne-Dvinaa), aga mitte Neemani jõgi. Leedu piiri ületab Nemunas Druskinikais, edasi voolab läbi Alituse ning alates Jurbarkase linnast külgneb Kaliningradi oblastiga, seega on riigipiiriks Venemaaga.

Deltas hargneb Nemunas kaheks suuremaks haruks, Venemaast eraldab Skirvyte haru ja Leedust Aimata haru. Läbi saare voolavad veel paar väiksemat jõeharu ning kõik need suunduvad Kuura lahte. Kuura laht on Kuura säärega piiratud laht, mille Rusne saarega külgnevat osas nimetavad nad Kursiu marios, ehk Kuura meri. See on väga kalarikas avamerest Kuura säärega kaitstud meresopp. Kuura säärest kuulub pool Venemaale. Hea seegi, et kuurortlinn Nida jäi Leedu poolele.

Rusne saar on täiesti lame, kusjuures Dumble järve lähistel on maapind alla merepinda. Kuna Nemunase deltas on suured üleujutused, siis on saarele rajatud väga palju poldreid kaitsvaid valle. Siinne polder on paljude linnuliikide pesitsus- ja läbirändeagegne puhkepaik ning kuulub [Natura 2000](#) võrgustiku linnualade hulka. Lisaks vallidele on poldritele kaevatud suhteliselt laiad kogumiskraavid, mis pika veehaardega katavad suure osa luhtadest, mida me saime näha kui päeva ajal sõitsime mööda haruldaselt auklikku ja peale öist vihma, ka porist teed Rusnest Silutesse. Meie peatuspaigaks oli peaaegu jõedelta tipus olev Rusne Villa.

Silute maakonna alad kuulusid enne II Maailmasõda kõik Preisimaale ja domineerivaks oli Lutheri kirik, millised on heas korras, nii Silutes kui Rusnes. Leedus on valdavaks katoliku kirikud, kuid siin on sakslaste pärandina luterlastel võimalik oma pühamuid külastada.

Meie programm.

13.juuni hommikupoolikul oli meil Rusne saarel kolm külastust – kohtumist. Esmalt kohtusime herbaristi, loopealsete ja polderialade ravimtaimede hea tundjaga ja koduaias ravimtaimede kasvatajaga. Tema „saagiks“ ongi looduslikult ja avaral isiklikul peenramaal kasvavad ravim- ja maitsetaimed. Perenaine selgitas väga entusiastlikult kõiki taimi, mis meil jalutuskäigul ette jäid ja isegi kobrulehte, mille rahustavast toimest rääkis innustavalt. Soovitas selle panna pealaele ja kõndida nii vähemalt veerand tundi! Tegin seda ja tõemeeli pean tunnistama, et lisaks päikese eest varjamisele, kadus ka pea väikene tuikamine, mis oli 32 C kuumast ja ka suhtlühikesest ööst.

Perenaine kostitas meid ka väga hea taimeteega ning seejärel suundusime Rusne linna, piirkonna kultuurikeskusse. Siin võttis meid vastu väga energiline juhataja, kes tutvustas nii saare kui ka linna ajaloo, tegi meile ka suurepärase jalutuskäigu promenaadile, tutvustas vanade majade unikaalse puitarhitektuuriga ning viipas ka naerusui Venemaa poole, sõnades, et Nemunas hoiab meid lahus ja rahu. Omapärase ja huvitava maitsega oli nende poolt pakutud kaffine ning koogikesed. Mälestuseks kingiti postkaart, millele saime panna ka nende templi

“Linkejimai is Rusnes“ ja laste töötoas valmistaud laevukese.

Kolmandana külastasime pereettevõtlust „Kalade teekond“. Perel oli kiviaiaga ümbritsetud suur hoov, millel oli elumaja, kalapüügivahendite hoiuruum, krundi servas külitas paat ja keset hoovi oli puidust suitsutusahi (seest ikka kivivoodriga) ning ka väike kauplus oma kolmikute ja külmetiga. Siin käiski ka suitsutaud kalade tükimüük. Ehtsas maastiilis pidust katusealune oli kahe pika lauaga ja selles toimusid ka haridusprogrammi osana loengud nii kooliõpilastele kui ka kõigile asjaarmastajatele. Ka meile tutvustati kalade teekonda merest poeni, seda vahva slideprogrammi ja peretütred kommemntaaridega.

Jutt oli kenasti üles seatud – isa läks paadiga merele, võttis poja kaasa ja naases kena saagiga, mida siis ema ja tütar rappisid, puhastasid, soolasid ning seejärel suitsuahju

riputasid. Suitsutamisprotsess oligi vast see kõige tähtsam ja hea maitse kindlustas just naturaalne leppapuu suits! Selle pere „kalatee“ on tõesti naturaalne, pereliikmed püüavad ise kala, valmistavad need ette, kogu käsitus ja tehnoloogilised protsessid on kõik looduslikud (lisatakse vaid soola) ning lõpevad oma poes turustamisega. Muidugi saavad head ja suitsutaud kala ka linna kauplused vastavalt tellimustele. Degusteerimine oli hästi tore, sest erinevaid kalaliike oli vast kokku kuus (meriahven, latikas, ja teised leedukeelsed kalad), sealjuures nii valge- kui ka roosaka lihaga, samuti erineva soolasuse- ja suitsutamise protsessiga.

Päeva teisel poolel toimus Eesti partnerite töökoosolek Rusne Villas, kus täpsustati tegevuskava ja eelarvet. Sirje tegi põhjaliku slideprogrammiga esitluse ning arutelu toimus sügavuti ning detailselt.

14.juuni hommikupoolikul osalesime `Silute linnavalitsuses toimunud ametlikul partnerite esindajate kohtumisel, mille lõpptulemuseks oli uue rahvusvahelise koostööprojekti „Multifunktsionaalse säästva turismi ettevõtluse ühine arendamine“ lepingu allkirjastamine Eesti partnerite ja Leedu Silute rajono Vietos velklos grupe Asociacija „Lamatos zeme“ poolt.

Lamatos zeme Koostöökogu esindas juhatuse liige, meie võõrustaja, kes oli ka „Kalatee“ seminari tõlkija, härra Vigantas Kamarauskas ja administratsiooni juht (administration manager) Rimute` Pilipaviciene`.

Rusne lepingu kirjutasid alla:

Leedu partneri Asociacija „Lamatos zeme“ poolt juhatuse esimees Vigantas Kamarauskas (fotol paremalt teine);

MTÜ Arenduskoda poolt juhatuse esimees Urmas Kirtsi (fotol paremalt esimene);

MTÜ Põhja -Harju Koostöökogu poolt juhatuse esimees Arno Kannike (fotol vasakult esimene) ja

MTÜ Roheline Jõemaa poolt juhatuse liige Aino Viinapuu (meie keskel).

Peale Rusne lepingu allkirjastamist jalutasime üle väljaku ja külastasime Hugo Scheu muuseumi. See asus saksa päritoluga ärimehe suursuguses majas. Selle ärimehe panus linnale on hindamatu, lisaks oli ta missioonimees, temal oli suur leedu keelsete raamatute kogu, valdas ise leedu keelt ning hoolitses ka vaesemate leedulaste hariduse eest. Muuseumis oli XX sajandi esimese poole moenäitus. Pilkusid ja ka giidi juttu püüdsid aga ehtsad maja peremehe kasutuses olnud mööbliesemed, maalid ja portreed. II korruse saalis peetakse ka pidulikke koosolekuid, sh linna volikogu ametisse määramisi, milles on mitmel korral ka volinikuks saanud meie saatja Vigantas Kamarauskas.

Kokkuvõtteks: Lähitulevikus on eelnevate läbirääkimiste tulemusena ette näha partnerite suurenemist ühe Leedu ja kahe Läti kohaliku tegevusgrupi kaasamisega.

Õppereis- ja kohtumised olid väga sisukad, Leedu partneri Asociacija „Lamatos zeme“ huvi Leader rahvusvahelise koostöö vastu suur, pealegi on nendel see esimene rahvusvaheline projekt. Selle **Rusne lepingu** tõlgib eesti keelde väsimatu Sirje Kuusik ja siis lisame täisteksti ka meie kodulehele.

Meil on hea meel tõdeda, et peale 10-aastast pingutust, oleme nüüd üheks partneriks kõigi Baltimaade riikide rahvusvahelises koostööprojektis.

Head Põhja – Harju Koostöökogu liikmed, edukat kaasalöömist uutel avarustel!

Arno